



SVEDALA KOMMUN

Svedala kommuns Författningssamling

Riktlinjer för serveringstillstånd

Antagen av kommunfullmäktige:
2015-03-11, 2023-11-29 § 108

Gäller från:
2024-01-01

Ett tryggt och trevligt Svedala kommun

Svedala kommun är en plats där människor ska känna sig trygga och trivas. Svedala kommun ska vara en attraktiv kommun för alla de som bor och vill bo här, och för alla de som vill besöka oss.

I Svedala kommun ska alkoholserving ske på ett ansvarsfullt och seriöst sett sätt som tar hänsyn till människors hälsa och trygghet.

För att tydliggöra vad som förväntas av den som söker eller redan har ett serveringstillstånd har Svedala kommun antagit dessa riktlinjer.

I 8 kap. 9§ alkohollagen anges:

Kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen.

I bestämmelsen anges att kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen. Dokumentet bör innehålla en sammanställning av vad som gäller enligt lag och andra författningar samt i övrigt i kommunen för serveringstillstånd. Riktlinjerna ska säkra en förutsebarhet och ska också utgöra en information till dem som har för avsikt att ansöka om serveringstillstånd. Det är viktigt att framhålla att riktlinjerna naturligtvis inte får avvika från lagen eller anslutande föreskrifter eller ersätta den prövning som ska ske i det enskilda fallet.

Det är av stor vikt att kommunerna har noggrant utformade riktlinjer för serveringstillstånd. Ett dokument med riktlinjer bör dels innehålla en redogörelse för vad som gäller enligt lagen och anslutande föreskrifter, dels en redogörelse för de omständigheter som hänsynen till lokala förhållanden ger anledning till. Väl genomtänkta och noggrant utformade riktlinjer skapar goda förutsättningar för att tillståndsgivningen kan ske rättssäkert, snabbt och effektivt. Förutom att ge god vägledning för beslutsfattaren bidrar de till att ansökningarna utformas korrekt och att ofullständiga sådana kan undvikas.

Alkohollagen ger ett visst utrymme till lokal anpassning av när och var servering av alkoholdrycker ska tillåtas i kommunen. Sålunda föreskrivs i 8 kap 20 § under vilka tider alkoholserving får förekomma om inte tillståndsmyndigheten medger annat. I samma paragraf anges att det vid bestämmande om serveringstid ska tas hänsyn till vad som föreskrivs i 17 §. I nämnda bestämmelse anges att om det på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga

om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa får serveringstillstånd vägras. Självfallet kan kommunen inte i något fall ha egna regler som avviker från lagen eller anslutande föreskrifter. De kommunala riktlinjerna får inte heller vara så långtgående att de får karaktären av normgivning.

Syftet med riktlinjerna är att åstadkomma en likabehandling inom kommunen av tillståndsansökningar och att skapa en förutsebarhet. Det ska tydligt framgå för såväl den som söker serveringstillstånd som för allmänheten vad som gäller i kommunen. Det är dock viktigt att framhålla att även om kommunen har riktlinjer, måste varje tillståndsansökan prövas för sig.

Mål med riktlinjer för serveringstillstånd

- att göra det lättare för den som tänker söka tillstånd att se om det kan beviljas.
- att kommunen ska behandla ansökningar om serveringstillstånd på ett likvärdigt sätt.
- att bidra till en rättssäker, snabb och effektiv tillståndsprövning.
- att bidra till en likvärdig, effektiv och samordnad tillsyn.
- att den som söker tillstånd ska få ett professionellt och tydligt bemötande.
- att minska överkonsumtion av alkohol. Särskilt fokus ska ligga på ungdomar och unga vuxna.
- att bidra till en bättre folkhälsa.
- att verka för fler alkoholfria ungdomsmiljöer och ungdomsarrangemang.

Vad styr verksamheten?

Vid sidan om alkohollagen och angränsande lagar styrs tillståndsgivningen och tillsynen av de mål som sätts upp lokalt och nationellt.

Alkohollagen tolkas i första hand av förvaltningsdomstolarna men även av Folkhälsomyndigheten. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet men ska också ge kommunen råd och stöd i frågor om alkohollagen.

Spritdrycker, andra jästa alkoholdrycker, vin eller starköl får inte säljas om det inte föreligger rätt till det enligt alkohollagen och det krävs tillstånd (eller annan laglig rätt) för försäljning av dessa drycker. Med försäljning förstås varje form av tillhandahållande av dryck mot ersättning. Försäljning till konsument benämns detaljhandel eller, om den sker för förtäring på stället, servering. Annan försäljning benämns partihandel. Begreppet "lämna ut" avser allt tillhandahållande av alkohol vid försäljning.

Tillstånd till servering av alkoholdrycker meddelas av den kommun där serveringsstället är beläget. Ansökan om serveringstillstånd görs skriftligen hos kommunen. Tillståndsprövningen inom alkoholområdet ska baseras på objektiva, tydliga och i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter fastställda kriterier. Kommunen kan inom alkohollagens ram, utforma alkoholpolitiska program med riktlinjer för tillståndsgivningen. I dessa bör även anges vilka allmänna kriterier som kommunen avser att tillämpa vid bedömningen av om en servering kan orsaka olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Detta underlag ska ge sökanden en vägledning om vad kommunen prövar i en ansökan.

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste dock alltid motiveras utifrån de kriterier för serveringstillstånd som anges i alkohollagen, dvs antingen med hänvisning till sökandens lämplighet, serveringslokalens beskaffenhet eller med hänsyn till att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet kan befaras uppstå genom den tilltänkta serveringen. Skälen för bedömningen måste alltid preciseras i besluten.

Alkohollagen är en tvingande lagstiftning för förvaltningsmyndigheten (socialnämnden). När det gäller återkallelser av tillstånd anges i 9 kap 18 § - att kommunen ska återkalla tillstånd. När det gäller nyansökningar anges i 8 kap 12 § - att serveringstillstånd får endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Alkohollagen är en skyddslagstiftning vars syfte dels är att skydda enskilda individer men även medborgarna i allmänhet från alkoholens skadeverkningar.

Serveringstider anges också i lagen. Servering av sprit, vin, andra jästa alkoholdrycker och starköl får tidigast påbörjas klockan 11:00 och ska avslutas senast klockan 01:00 (s k normalt看). Alkohollagen medger dock att tillståndsmyndigheten beslutar om andra tider.

Kommunala riktlinjer

Enligt 8 kap 17 § alkohollagen framgår: "Om alkoholservering på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda." Enligt alkohollagen är kommunen skyldig att upprätta en tillsynsplan och riktlinjer. Dessa ska översändas till länsstyrelsen.

Dessa riktlinjer för serveringstillstånd uppmärksammar speciellt vad som ska gälla avseende ansvarsfull alkoholhantering, olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, särskild risk för människors hälsa, serveringslokalens beskaffenhet, serveringstider, enbart dryckesinriktade restauranger, uteserveringar, diskriminering, tillfälliga tillstånd, tillsyn, avslag och återkallelse av tillstånd.

Vad krävs för serveringstillstånd i Svedala kommun?

En ansvarsfull alkoholhantering

Alkohollagens portalparagrafer är de om ordning, nykterhet och åldersgränser. I lagtexten anges bl a följande:

Försäljning av alkoholdrycker ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras.

Den som tar befattning med försäljning av alkoholdrycker ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället.

Vid servering av alkoholdrycker ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks.

Alkoholdrycker får inte säljas eller annars lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Beträffande folköl gäller motsvarande den som inte har fyllt 18 år.

Servering av alkoholdrycker får ske till den som har fyllt 18 år.

Alkoholdrycker får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel.

Alkoholdrycker får inte lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att olovligen tillhandahållas någon.

Den som lämnar ut alkoholdrycker ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 7 §.

Bestämmelserna är kommenterade av Folkhälsomyndigheten:

Ett huvudmål för alkoholpolitiken är att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion och alltför tidig alkoholdebut. Både den som bedriver försäljning och den personal som medverkar vid försäljning har ansvar för att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. Serveringen ska utföras på ett ansvarsfullt sätt:

- Märkbart onyktra gäster ska inte ges tillträde till serveringsstället, utan avvisas.
- Gäster får inte serveras alkohol i sådan omfattning att de blir störande eller märkbart berusade.
- Oordning på serveringsstället och dess närhet ska motverkas.

Alkohollagen ställer krav på att den som söker ett serveringstillstånd ska ha kunskaper om alkohollagen och är personligt och ekonomiskt lämplig för uppgiften att inneha ett serveringstillstånd. Detta för att trygga att serveringen sker på ett ansvarsfullt sätt. Den som söker serveringstillstånd ska redovisa finansieringen av restauranköpet på ett trovärdigt sätt, dels för att minska de svarta pengarna och främja en sund konkurrens men också för att undvika bulvanförhållanden, osunda tvingande låneavtal eller olämpliga bakomliggande finansierare. Det är även viktigt att de som serverar har kunskaper om de lagar och regler som finns.

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att hen har de kunskaper om alkohollagen och anslutande föreskrifter som krävs. Utifrån uppgifterna i ansökan om serveringstillstånd avgör tillståndsmyndigheten om kunskapsprov ska anordnas och vilka personer som i så fall ska avlägga provet. Kostnaden för kunskapsprov ingår i prövningsavgiften.

Riktlinjer avseende ansvarsfull alkoholhantering

Socialnämnden vill i dialog och samverkan med restaurangbranschen och berörda myndigheter verka för en bra restaurangmiljö som präglas av en ansvarsfull alkoholhantering.

Tillståndsmyndigheten ska erbjuda tillståndshavare, serveringspersonal och ordningsvakter utbildning i alkohollagens bestämmelser och hur en ansvarsfull servering bör bedrivas för att därigenom minska sköverservering och misshandelsbrott.

En verksamhet som inte orsakar olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa

En ansökan om serveringstillstånd bedöms utifrån alkohollagens krav. Om dessa krav kolliderar med näringspolitiska intressen eller konkurrenskrav ska alkohollagens bestämmelser äga företräde. Detta anges på flera ställen i lagens förarbeten.

Av 8 kap 12, 15 och 17 §§ alkohollagen framgår att serveringstillstånd endast får meddelas den som visar att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt är lämplig att utöva verksamheten. Serveringsstället ska ha ett kök för matlagning och tillhandahålla tillredd mat. Serveringstillstånd får vägras även om de grundläggande kraven är uppfyllda om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Det finns alltså ingen generell "rätt" enligt lagen att få serveringstillstånd. Kommunen ska bedöma risken för eventuella alkoholpolitiska olägenheter. Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen och miljöförvaltningens bedömning av störningsrisken för närboende ska tillmätas stor vikt vid tillståndsprövningen.

Det ska för en kommun vara möjligt att förhindra restaurangetablering med servering av alkoholdrycker i särskilt känsliga områden, såsom i närheten av skolor, ungdomsgårdar, platser där många ungdomar brukar samlas eller i områden med känd missbruksproblematik. En individuell prövning måste alltid göras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Skyddet för barn och ungdomar har en mycket framskjuten plats i lagstiftningen. Som exempel kan nämnas vikten av att barn och ungdomar har rätt till alkoholfria nöjen och miljöer under uppväxtåren. Ansökningar om alkoholservering i miljöer eller arrangemang som är ungdomsinriktade bör avslås eller behandlas mycket restriktivt.

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste alltid motiveras, antingen med hänvisning till sökandens lämplighet eller serveringsstället eller med hänsyn till att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa kan befaras uppstå genom den tilltänkta etableringen.

Ett avslag på en ansökan kan således inte enbart grundas på en hänvisning till dessa riktlinjer.

Socialnämnden avser ändå att följande allmänna alkoholpolitiska kriterier ska tillämpas i möjligaste mån vid bedömningen av en ansökan.

Riktlinjer avseende olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa

Med olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa menas i detta sammanhang att etablering av ett serveringsställe, eller utökad

serveringstid för befintligt serveringsställe, riskerar att medföra samhällsliga problem. Dessa kan vara av social, alkoholpolitisk eller ordningsmässig art. Det instrument den tillståndsgivande myndigheten har för att upptäcka dessa risker är bedömningen av ansökan om serveringstillstånd och yttranden från remissinstanser, framför allt polismyndigheten samt den kunskap som tillståndsmyndigheten har förvärvat om det aktuella området, sökanden och/eller serveringsstället.

Olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa föreligger efter en helhetsbedömning utifrån:

- Polismyndighetens bedömning av risk för ordningsproblem på serveringsstället eller dess närmaste omgivning.
- Bygg- och miljönämndens dokumenterade störningar från serveringsstället.
- Tillståndsmyndighetens kännedom om missförhållanden på serveringsstället.
- Särskilt känsliga områden i anslutning till ungdoms- och idrottsmiljöer skyddas.
- Att barn- och ungdomsinriktade arrangemang skall vara alkoholfria.
- Vid nyetablering av verksamhet eller utökning av serveringstillstånd sker en restriktiv bedömning om ovanstående punkter inte kan säkerställas.

En bra serveringslokal

Enligt 8 kap 15 § alkohollagen får tillstånd för servering till allmänheten året runt eller årligen under viss tidsperiod meddelas endast om serveringsstället har ett kök och tillhandahåller tillredd mat. Serveringsstället ska ha ett med hänsyn till omständigheterna tillräckligt antal sittplatser för gäster och ha en matsal. Serveringsstället ska även vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt. En restaurang med servering till allmänheten ska ha ett välutrustat kök som också ska användas. Lagad mat ska kunna tillhandahållas under hela serveringstiden.

Enligt lagens förarbeten ska tillståndsmyndigheten ifrågasätta en tillståndshavares lämplighet att inneha serveringstillstånd om denne inte förmår uppfylla grundläggande brandskyddsbestämmelser.

Riktlinjer avseende bra serveringslokal

Bygg- och miljönämnden ger underlag till tillståndsmyndigheten om serveringsställets kök uppfyller alkohollagens krav för matlagning.

Räddningstjänsten avger yttrande om serveringslokalens lämplighet ur brandsäkerhetssynpunkt.

Räddningstjänsten informerar tillståndsmyndigheten om grundläggande brandskyddsbestämmelser åsidosätts av en serveringsrörelse.

En verksamhet som följer serveringstider

I lagtexten anges:

Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, andra jästa alkoholdrycker och starköl inte påbörjas tidigare än klockan 11:00 och inte pågå längre än till klockan 01:00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Restaurangernas öppethållande har betydelse dels för boende i serveringsställets närhet, eftersom det finns en påtaglig störningsrisk från restauranger med serveringstillstånd, dels för polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet. Frågan har vidare en rent alkoholpolitisk betydelse eftersom ökad tillgång på alkoholdrycker oftast leder till ökad alkoholkonsumtion och därmed ökade skadeverkningar. Vägledande för tillståndsmyndighetens bestämmande av serveringstid ska vara risken för olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Alkohollagen ger tillståndsmyndigheten möjlighet att besluta om speciella föreskrifter, s k villkor. Vanligtvis kan det vara att förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra, att enbart bordsservering får ske, att ingen sprit får serveras under vissa tider eller att servering inte får ske under vissa evenemang eller vid ungdomlig publik. Vid brister i ordningen på restauranger kan kommunen därför också besluta om inskränkt serveringstid.

Som framgår under rubriken olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa kan en kommun även behandla frågan om serveringstider i riktlinjer för serveringstillstånd.

Riktlinjer avseende serveringstider

- Normal serveringstid gäller servering från tidigast kl 11:00 till senast 01:00. Serveringstider utöver denna tid ska bedömas restriktivt och meddelas endast under särskilda förhållanden.
- Serveringsverksamhet efter kl 01:00 ska förenas med en skärpt tillsyn.
- Vid brister i ordning och nykterhet kan serveringstiden inskränkas.
- Polismyndighetens yttrande har stor betydelse då serveringstiderna skall avgöras. Inte minst gäller detta vid prövning av serveringstid utanför den så kallade normaltiden. Även Bygg- och miljönämndens synpunkter är av stor vikt vid dessa avgöranden, framförallt då det finns risk för störningar i omgivningen. Serveringstider kan beslutas olika beroende på vilka omgivningar restaurangen befinner sig i. Exempel på sådana omgivningar kan vara idrottsplatser eller olika evenemang eller festivaler som vänder sig mot en ungdomlig publik.

En verksamhet som inte enbart är dryckesinriktad (kök och mat)

Enligt bestämmelserna i alkohollagen ska en restaurang med tillstånd för stadigvarande servering till allmänheten ha ett välutrustat kök som också ska användas. Ett varierat utbud av lagad mat ska tillhandahållas och det ska finnas en matsal. Drinkbar ska vara en mindre väsentlig del.

Kökskravet bortfaller vid tillfälliga tillstånd och när det gäller slutna sällskap. Matkravet och matsalskravet gäller dock alltid.

Matkravet har alltid funnits i svensk alkohollag. Orsaken är alkoholpolitisk eftersom berusningen minskar om alkoholen intas tillsammans med mat. Matsalskravet är också alkoholpolitiskt genom att renodlade dryckesställen inte är önskvärda. Matsalen innebär också att restauranger får en lugnare avdelning vilket leder till mindre risk för bråk.

Det ska finnas menyer som innebär att restaurangen verkligen visar att man vill sälja mat. Prisbilden ska vara sådan att mat också erbjuds i praktiken.

Matutbudet i en restaurang med serveringstillstånd till allmänheten ska vara varierat och omfatta förrätter, huvudrätter och efterrätter eller motsvarande baserat på koncept. Maträtterna kan vara kalla eller varma. Mat ska finnas tillgänglig under hela serveringstiden och matutbudet ska vara varierat som minst fram till klockan 23.00.

Efter klockan 23:00 räcker det med att ett fåtal enklare rätter lagad mat erbjuds.

Riktlinjer avseende kök och mat

Serveringsställen ska ha en matsal med tillräckligt antal sittplatser. Ett riktvärde är att minst 25% av gästerna på stället ska kunna sitta vid ordentliga matbord i en matsal.

En verksamhet som inte diskriminerar

I Brottsbalken 16 kap 9 § framgår att:

En näringsidkare som i sin verksamhet diskriminerar någon på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, eller trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck genom att inte gå personen till handa på de villkor som näringsidkaren i sin verksamhet tillämpar i förhållande till andra, ska dömas för olaga diskriminering till böter eller fängelse i högst ett år.

Vad som sägs i första stycket om en näringsidkare tillämpas också på den som är anställd i näringsverksamhet eller annars handlar på en näringsidkares vägnar samt på den som är anställd i allmän tjänst eller innehar allmänt uppdrag.

För olaga diskriminering dömes även anordnare av allmän sammankomst eller offentlig tillställning och medhjälpare till sådan anordnare, om han eller hon diskriminerar någon på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck genom att vägra personen tillträde till sammankomsten eller tillställningen på de villkor som gäller för andra.

Om någon som avses i första - tredje styckena på sätt som där sägs diskriminerar annan på grund av att denne har homosexuell läggning, döms likaledes för olaga diskriminering.

Diskrimineringsbrott är direkt kopplade till alkohollagens bestämmelser vilket bl a framgår av lagens förarbeten:

Vid tillståndsprövningen ska särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter till det allmänna. Om en tillståndshavare i sin restaurangverksamhet, eller anställda i denna verksamhet, fälls till ansvar för olaga diskriminering bör det kunna innebära att serveringstillståndet ifrågasätts. Detta är ett brott som har anknytning till restaurangrörelsen och måste bedömas som allvarligt.

I Svedala kommun är alla människor lika mycket värda och mångfalden betraktas som en resurs. Alla Svedalabor ska ha samma rättigheter men också samma möjligheter. Svedalaborna ska känna sig trygga och säkra i sin stad och i sitt bostadsområde. De ska kunna röra sig fritt, utan rädsla för att utsättas för brottslighet eller kränkningar. Detta ska vara vägledande i tillståndsmyndighetens insatser för att motverka olaga diskriminering i samband med restaurangbesök och med detta förhindra att någon blir särbehandlad och exempelvis nekas inträde till restaurangen.

Riktlinjer avseende olaga diskriminering i samband med restaurangbesök

Erkänt eller lagakraftvunnet diskrimineringsbrott bedöms allvarligt och innebär normalt sett att serveringstillståndet ska återkallas.

När det gäller tillstånd för uteservering

I lagtexten framgår att:

Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Enligt alkohollagen gäller samma regler för alkoholservering utomhus som för bedrivande av alkoholservering i övrigt. Därutöver krävs tillstånd för användande av offentlig plats enligt ordningslagen, beviljat bygglov eller dispositionsrätt till privat mark. I

En uteservering ska vara fysiskt avgränsad från kringliggande områden där servering inte får förekomma. Dess belägenhet ska vara sådan att den kan överblickas bland annat för att serveringspersonalen ska kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker samt kunna upptäcka om olägenheter uppstår.

Riktlinjer avseende uteservering

- Serveringstillstånd för uteservering kan normalt sett följa restaurangens ordinarie öppettider, dryckesslag och andra bestämmelser. Hela tillståndet kan återkallas vid misskötsel av uteservering.
- Tillstånd för s k satellitserveringar (uteserveringar som inte ligger i nära anslutning till restaurangen eller med en mellanliggande bilväg) ska inte beviljas.

När det gäller tillfälliga tillstånd

I alkohollagen framgår att:

Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Enligt alkohollagen är grundregeln att servering av spritdrycker, vin, andra jästa alkoholdrycker och starköl får ske endast om tillstånd har meddelats (serveringstillstånd).

Servering till allmänheten under enstaka tidsperiod eller vid enstaka tillfälle kan ske vid festivaler eller andra typer av tidsbegränsade arrangemang. Tillstånd till tillfällig alkoholservering i samband med idrottsevenemang eller arrangemang riktade till en ungdomlig publik ska bedömas med stor återhållsamhet.

När det gäller slutna sällskap krävs det att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget. Om medlemskap kan lösas i anslutning till entrén eller på annat ställe samma dag är det inte fråga om ett slutet sällskap. Vidare krävs att det finns ett gemensamt intresse och ett innehållsmässigt samband mellan medlemmarna utöver aktuell tillställning.

Riktlinjer avseende tillfälligt tillstånd

- När ansökan avser tillfällig alkoholservice till allmänheten kan åldersgräns om 18 eller 20 år för tillträde till serveringsstället tillämpas. Detta kan vara aktuellt vid festivaler eller liknande arrangemang där många tonåringar vistas. Ansökan kan också komma avslås med hänvisning till skyddet för ungdomar och vikten av alkoholfria ungdomsmiljöer.
- Tillstånd i samband med idrottsevenemang bedöms med stor restriktivitet.
- Tillfälliga tillstånd ges högst 12 gånger per år eller för en sammanhängande period av maximalt tre månader.
- Restaurangavdelningen/serveringsytan bör i möjligaste mån särskiljas från arrangemangsområdet för att möjliggöra överblickbarheten och därmed minska risken för överservering och langning.

Tillsyn

Folkhälsomyndigheten utövar central tillsyn över efterlevnaden av denna lag och kan meddela allmänna råd till vägledning för tillämpning av lagen. Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet. Länsstyrelsen ska också hjälpa kommunerna med råd för deras verksamheter. Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om servering av spritdrycker, vin och starköl utövas av kommunen och av polismyndigheten.

Kommunen och polismyndigheten utövar också tillsyn över servering av och detaljhandel med öl. Enligt alkohollagen ska kommunen, polis-, kronofogde- och skattemyndighet lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för fullgörandet av sin uppgift. Alkohollagen anger vidare att tillsynsmyndigheten har rätt till tillträde till lokaler och rätt att ta del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten. Tillsynen i kombination med möjligheter till sanktioner är det viktigaste instrumentet för att restaurangverksamheten ska kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser. Att så sker är en förutsättning för att branschen ska kunna konkurrera på sunda och lika villkor.

Tillsyn bedrivs på tre olika nivåer enligt följande:

1. Med förebyggande tillsyn menas förebyggande arbete i form av information till tillståndshavare/sökande och medverkande i utbildningar samt olika samarbetsprojekt. Syftet med den förebyggande tillsynen är att informera och göra tillståndshavaren uppmärksam på de krav som alkohollagen ställer så att brister i verksamheten inte uppstår.
2. Med inre tillsyn avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter. Det handlar om frågor av ekonomisk art och tillståndshavarens hederlighet. Restaurangernas försäljning följs även upp genom restaurangrapporter som lämnas in årligen och som ligger till grund för den tillsynsavgift som debiteras tillståndshavaren.
3. Med yttre tillsyn menas den tillsyn som kontinuerligt utförs av polisen och tillståndsmyndighetens tjänstemän. De serveringsställen som har en ungdomlig publik och/eller där risken för att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa uppstår, besöks regelbundet. Detsamma

gäller verksamheter med nya tillstånd. Särskilt beaktas folkhälsoaspekter och ordningsstörningar.

Tillsynen innebär en kontroll av att restaurangens alkoholservice sker i enlighet med det utfärdade tillståndet och att den inte bryter mot gällande lag. Bedömningar av ordningsläget i och utanför restaurangen, graden av berusning hos gästerna och kontroll av att service till minderåriga inte bedrivs är viktiga delar av den yttre tillsynen. Tillsynen omfattar även kontroll av att marknadsföringen av alkoholdrycker på serveringsstället och i dess omedelbara närhet sker på ett måttfullt sätt. Den ekonomiska skötsamheten granskas genom exempelvis kassa- och personalkontroll och utförs då oftast i samverkan med Skatteverket. I samarbete med polismyndighet kommer förekomsten av brottslig verksamhet, till exempel narkotikahandling att kontrolleras.

För tillsynen ska det finnas en fastställd tillsynsplan. Enligt bestämmelserna i 9 kap 2 § ska tillsynsplanen ges in till länsstyrelsen.

Tillsynen kan vara planerad men även händelsestyrd.

Riktlinjer avseende tillsyn

Alla restauranger bör få minst ett tillsynsbesök per år. Särskilt prioriterat är:

1. nöjeskrogarna
2. restauranger med ung publik
3. tillfälliga arrangemang
4. nyetablerade restauranger.

Avslag och återkallelse av tillstånd mm

Av alkohollagens bestämmelser framgår bland annat att kommunen är skyldig att återkalla serveringstillstånd om:

- tillståndet inte längre utnyttjas,
- det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
- tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Förstahandsalternativet ska alltså vara erinran eller varning. Vid grövre överträdelse kan tillståndet återkallas utan föregående erinran eller varning.

Enligt alkohollagens förarbeten ska även brott mot brandskyddsbestämmelserna, brott mot spellagen eller annan brottslig verksamhet såsom narkotikabrott, häleri, koppleri mm som föregår på serveringsstället och som är känt av tillståndshavaren vara grund för återkallelse av serveringstillståndet.

Tillståndsmyndigheten är en kontrollmyndighet och har till uppgift att kontrollera och utreda om tillståndshavarna följer alkohollagens bestämmelser. Utredningarna ger

underlag för socialnämnden att fatta beslut om avslag, villkor, erinran, varning eller återkallelse av serveringstillstånd. Nämnden förutsätter att utredningarna är objektiva och rättssäkra samt att påstådda missförhållanden är bevisade med tillräcklig grad av säkerhet.

Riktlinjer avseende avslag och återkallelse mm.

- Kommunens riktlinjer ska särskilt beaktas vid nyansökan och kan vara underlag för avslag.
- Innan eventuellt beslut om återkallelse ska tillståndshavaren ges tillfälle att träffa socialnämnden för muntlig framställan.

Handläggningstid, kvalitetsdeklaration och service

Normal handläggningstid för stadigvarande serveringstillstånd (restauranger mm) är cirka sex veckor, för tillfälliga tillstånd till allmänheten (festivaler, restaurangtält mm) är tiden cirka tre till fyra veckor. Tiden kan variera beroende på sammanträdesdatum, de remissvar som inkommer samt ofullständig ansökan. Handläggningstiden utgår från den dag då ansökan bedöms vara komplett.

Enligt alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen gått ut.